

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi (KMÜ EFAD)

Karamanoğlu Mehmetbey University Journal of Literature Faculty

E-ISSN: 2667 – 4424

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/efad>

Tür: Kitap İncelemesi
Kabul Tarihi: 04 Ağustos 2021

Gönderim Tarihi: 19 Haziran 2021
Yayımlanma Tarihi: 01 Ocak 2022

Atf Künyesi: Uca, A. (2022). Yusuf Yıldırım (2021), Yunus Emre'nin Karaman'daki Kültürel Mirası. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (2021 Yunus Emre ve Türkçe Yılı Yunus Emre Hatıra Sayısı), 61-64.

DOI: <https://doi.org/10.47948/efad.954622>

YUSUF YILDIRIM (2021), YUNUS EMRE'NİN KARAMAN'DAKİ KÜLTÜREL MİRASI

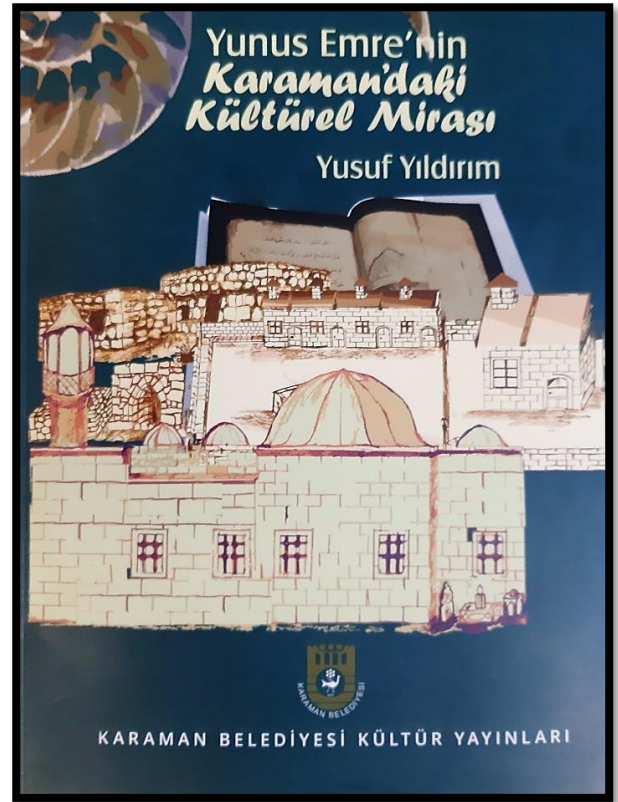
(Konya: Karaman Belediyesi Kültür Yayınları/Çimke Yayınları Baskı Tesisleri, 261s. ISBN: 978-605-74532-0-4)

Alaattin UCA*

Yunus Emre vefatının 700. yıldönümü nedeniyle 2021 yılında hem UNESCO tarafından anma ve kutlama programına alınmış hem de bu yıl Cumhurbaşkanlığımız tarafından “Yunus Emre ve Türkçe Yılı” ilan edilmiştir.

Dünyada ve Türkiye’de bilinen ve tanınan önemli şahsiyetlerden biri olan Yunus Emre, Anadolu’da pek çok yerde adı geçmesine rağmen Karaman için ayrı ve özel bir değerdir. Yunus Emre konusunda yaptığı seçkin çalışmalarıyla bilinen Karamanlı öğretmen ve yazar Yusuf Yıldırım’ın kaleme aldığı “Yunus Emre’nin Karaman’daki Kültürel Mirası” adlı eser Yunus ve Karaman ilişkisini ifade etmesi bakımından önem taşımaktadır.

Ön söz ve Teşekkürname ile birlikte kitaptaki konular altmış altı başlık altında izah edilmiştir. “Yunus’un İzinde”, “Karaman’a Gelen Yollar”, “Yunus’un Doğduğu Ev ya da İsmail Hacı Tekkesi”, “Yunus Emre Külliyesi”, “Divan-ı Yunus Emre Karaman Nüshası” adlı başlıklar ise kitabın bölümlerini oluşturmuştur. İndeks dâhil toplam iki yüz altmış bir sayfadan oluşan kitap Karaman Belediyesi’nin katkılarıyla 2021 yılının Nisan ayında Konya’da basılmıştır.

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Karaman/Türkiye. E-Posta: alaattinuca@kmu.edu.tr,
Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-4211-6744>.

Yazarın da ifade ettiği gibi bu eser akademik bir çalışma değildir. Dolayısıyla bir tezi bir görüşü savunmaktan çok bir kültürü ortaya koyma iddiasındadır. Bu nedenle kitabı şekil yönüyle değil, içerik ve amacı bakımından değerlendirmek gerekir. Eserin en önemli amacı Yunus'un Karaman ile ilişkisini ve Karaman'daki kültürel mirasını ortaya koymaktır. Bunu da başarıyla gerçekleştirmiş ve bu hususta alana katkıda bulunmuştur. Yazar, Yunus Emre'nin Karaman'daki kültürel mirasını bütün yönleriyle ortaya koymuştur.

Yunus Emre'nin Karaman dışında Anadolu'da Eskişehir, Bursa, Aksaray, Manisa, Erzurum, Isparta, Afyonkarahisar, Sivas, Tokat ve Kırşehir gibi pek çok yerde hatta Azerbaycan'ın Şeki Şehri'nde kültürel mirasının bulunduğu bilinmektedir.

Ancak Karaman bu konuda adı geçen diğer yerlerden çok farklıdır. Yazarın bu kitapta ifade ettiği gibi Yunus Emre'nin Karaman'daki kültürel mirası oldukça zengindir ve şu unsurlardan oluşmaktadır:

1. İsmail Hacı Tekkesi ve Türbesi

Rivayete göre Yunus Emre'nin hem babası veya dedesi hem de oğlunun adı İsmail'dir. İsmail Hacı Tekkesi de Karaman'dadır. Bu konu ile ilgili olarak halk arasında anlatılanlara göre, İbrala'da İsmail adında bir çoban varmış. Ağası hacca gidince bütün işler onun üzerine kalmış. Ağanın hanımı da her gün sıkma yaparmış. İsmail de kendisine verilen sıkmaları yedikten sonra 'Bana iki sıkma daha yapın da sıcak sıcak ağaya vereyim' dermiş. Ağanın hanımı da İsmail'in utandığından fazla ekmek isteyemediğini düşünerek karnını doyurması için ona günde iki sıkma daha verirmiş. İsmail de sıkmaları bir beze sarıp gidermiş. Ağa hacdan dönünce kendisini karşılamak için gelenlere 'Hacı ben değilim, İsmail hacıdır' demiş ve İsmail'in kendisine her gün sıkma getirdiğini söylemiş. Bundan sonra İsmail'in adı 'İsmail Hacı' olarak kalmış ve muhtemelen bu ad tekkeye verilmiştir.

Osmanlı arşivlerinde geçen bazı belgelerden anlaşıldığına göre de Yunus Emre'nin dedesi veya babası olan İsmail Hacı, Horasan'dan gelerek Karaman'da kendi adıyla anılan bir köy kurmuştur. Aynı köyden Yunus Emre adında bir zat, bir mezrayı Karamanoğlu İbrahim Bey'den satın almıştır.

Arşiv belgeleri ve yaklaşık yedi yüz yıldan beri söylenip gelen rivayetler Karaman'da İsmail Hacı Tekkesini ve Yunus Emre'yi işaret etmektedir. İsmail Hacı Tekkesi ve İsmail Hacı Türbesi, Karaman'daki ziyaret yerleri arasında bulunmaktadır.

2. Yunus Emre Camisi, Tekkesi, Türbesi ve Haziresi

Karaman'da bir de Yunus Emre Camisi bulunmaktadır. Ancak caminin etrafında var olduğu söylenen tekke, yazlık tekke ve içinde bulunan mermer havuz, çilehane denilen küçük odalar, sarnıç, imaret, şeyh evi, misafirhane, çeşme, gülistan, debbağ hane kırıshane ve mezarlık günümüze ulaşmamıştır. Bu külliyyeden yalnızca cami ve caminin yanındaki türbe ve hazire ayakta kalabilmiştir. Yunus Emre'nin kendi malından vakfettiği gelir ile kurulan imaret yaklaşık yirminci asrın ilk yarısına kadar işlevini sürdürmüştür. 1474 tarihli Yunus Emre Tekkesi vakıf kayıtlarında geçen 'Vakf-ı Zaviye-i Yunus Emre ibn-i İsmail el-meşhur bin Kirişçi Baba der nefsi-i Larende' ifadesi de Yunus Emre'nin Karaman ile ilişkisini göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Yirminci asrın başlarında yayımlanan bir Osmanlı salnamesine göre de Karaman'da Kirişçi Baba Mahallesi'nde Kirişçi ya da diğer adıyla Yunus Emre Cami-i Şerifi ve zaviyesi mevcuttur. Cami-i Şerif kâgir, zaviye ise ahşaptır. Cami ve zaviyenin yılda 400 kuruş geliri vardır. Evkaf hazinesinden gelen 400 kuruşla birlikte toplam miktar 800 kuruş olup bu para imam, hatip, hafız, vaiz, müezzin, zaviyedar ve diğer hizmetliler için harcanmaktadır. Cami-i Şerifin içinde mübarek eşyadan Sakal-ı Şerif bulunduğu gibi bitişiğindeki ufacak bir hücre içerisinde Yunus Emre ile Tapduk Emre'nin kabirleri ziyaret edilmektedir. Cami içindeki avlusunda bir de sarnıç ve sayfiye olup, zaviye içerisinde ayrıca mevcut olan havuz ile yeşillik görülmektedir. Caminin inşa tarihi Miladi 1349-1350 senesidir.

İbrahim Hakkı Konyalı, eskiden Karaman'da Yunus Emre Camisinin yakınından geçen derenin Porsuk Deresi adıyla anıldığını yazmıştır ki bu da yakınında Yunus Emre'nin mezarının bulunduğu iddia edilen Porsuk Çayı'nı hatırlara getirmektedir.

Sapancalı Hasan Hüsnü 1922 yılında kaleme aldığı eserinde Karaman'da Yunus Emre Türbesi'nin çok ziyaret edilen bir yer olduğunu, avlusunda sarnıç, bahçesinde alçıdan bir havuz bulunduğunu, kendisi buna inanmasa da halkın bu türbenin Yunus Emre ve Tapduk Emre'ye ait olduğuna inandığını yazmıştır. Sapancalı, Porsuk Çayı'nın Sakarya Irmağı'na karıştığı yerden bahsederek bu konuda polemige girmiştir. Sapancalı, bu ifadeleriyle aslında 20. yüzyılın başlarında Karaman'da Yunus Emre Türbesi'nin mevcut durumunu ve halkın buraya bakış açısını dile getirmiştir.

1960'lı yıllarda Karaman'a gelen Süheyl Ünver, Yunus Emre Camisinin özgün kısımlarının Karamanoğulları dönemine ait olduğunu ve caminin haziyesinde 14. ve 15. yüzyıllardan kalma mezar taşları bulunduğunu ve Yunus Emre'nin soyunun Karaman'da devam ettiğini ifade etmiştir. Yusuf Yıldırım'a göre Yunus Emre Camisinde 14. yüzyıla ait izler mevcuttur. Mihrap ve yakınında bulunan bir kitabe parçası bu izlenimi vermektedir. Ayrıca türbe ile cami arasında bir zikirhane olduğu da gözden kaçmamaktadır.

Yılmaz Önge de bir makalesinde Yunus Emre'ye ait olduğu ileri sürülen yirmiden fazla makam, mezar ya da türbeden en eskisinin Karaman'da bulunduğunu vurgulamıştır.

Durmuş Ali Gülcan ise İbrahim Aczi'ye atfen Karaman'da Yunus Emre'nin mezar taşının üzerinde 'Kelime-i Tevhid' yazılı olması nedeniyle duyulan saygıdan dolayı Karaman müftülerinden Şühidizade tarafından bulunduğu yerden kaldırılarak kendi evi yakınında bir çeşmeye konulduğundan bahsetmiştir.

Yusuf Yıldırım, 1980'li yıllarda Orta Asya ülkelerinin birinden Yunus Emre'yi ziyaret için kabile ile gelen bir kişinin 'Yunus burada ise kapıyı bana açar' diyerek kilitli kapıyı anahtarsız açıp içeri girdiğini bizzat görgü tanığının ağzından anlatmıştır. Yıldırım ayrıca Mal Müdürlüğü Gelir Memuru Ethem Efendi ve Kodabeyler'in gelini Ayşe Nine'nin Yunus Emre ile karşılaşmalarını yazıp bir de tekkedeki abdest güğümlerinin zikrinden bahsetmiştir ki bunlar da kitaba mistik bir hava vermiştir.

Yusuf Yıldırım'a göre Yunus Emre Camisi haziyesi ile İsmail Hacı Tekkesi'nde birbirinin aynı mezar taşlarının bulunması tesadüf değildir. Bu benzerlik her iki mekân arasındaki bağın da göstergesidir.

3. Yunus Emre Divanı Karaman Nüshası

Karaman'daki Yunus Emre Külliyesi'nde bir kütüphane olduğu eski kayıtlarda geçen hafız-ı kütüb adlı bir görevlinin varlığından anlaşılmaktadır. Yirminci asrın başlarında şeyh seçiminde yaşanan bazı sorunlardan dolayı kütüphane dağıtılmıştır. Bu kütüphanenin en önemli kitabı Yunus Divanı'dır. Bu divan tekkede yapılan zikirlerde okunmuştur. Kütüphane dağıtılınca bu divan karışıklık sonucunda şeyh olan Hacı Bekir Efendi'nin eline geçmiştir. Ondan da Kayserilizade Bahri Efendi'ye ve bilahare onun oğlu Baha Kayserilioğlu'na intikal etmiştir. Onun Milli Kütüphaneye verdiği fotoğraflar üzerinden bu divan Yusuf Yıldırım tarafından günümüz alfabesine aktarılarak okuyucuların istifadesine sunulmuştur.

Yunus Emre Divanı Karaman Nüshası en eski Yunus Emre divanıdır. Bir şehrin adıyla anılan tek divan budur. Aynı şekilde bir tekkeye ve de Yunus Emre Tekkesi'ne ait olan tek divan da yine budur.

4. Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesindeki Kayıtlar

Evliya Çelebi 1671 yılında Karaman'a gelmiştir. Seyahatnamede, Kirişçi Baba Camisinde Yunus Emre Hazretlerinin mezarının bulunduğunu ve Yunus Emre'nin Türkçe tasavvufane ebyat ve eş'âr-ı ilahiyatının meşhur olduğunu yazmıştır. Böylece Evliya Çelebi, Yunus Emre'nin tasavvuf ehli olduğunu, ilahi temalı beyitler ve şiirler yazdığını, bu yönüyle tanınıp bilindiğini, mezarının da Karaman'da Kirişçi Baba Camisinde yer aldığını yüzyıllar önce literatüre geçirmiştir.

Yunus Emre de yazmış olduğu "Kiriş" şiiriyle kendisinin bu mesleği yani kirişçiliği icra ettiğini, kirişin Mevlana'nın saz sohbetlerinde çalınan telli sazlarda kullanılan bir nesne olduğunu dile getirmiştir.

Karaman'daki Yunus Külliyesi'nde debbağ hanenin bulunması da taşların yerine oturduğunu yani Yunus Emre'nin Karaman coğrafyasında yaşadığını göstermektedir.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki Yusuf Yıldırım bu kitabıyla Yunus Emre'nin Karaman'daki kültürel mirasını delilleriyle ortaya koyup tanıtmıştır. Yunus Emre'nin Karaman ile ilişkisini yeterince izah etmiştir.

Bu güzel eserin ortaya çıkmasına vesile olan başta yazar Yusuf Yıldırım olmak üzere esere katkıda bulunan, basımında ve yayımında emeği geçen herkesi kutluyor, sağlık ve mutluluklar diliyorum.